

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Ὁ Πρόεδρος κ. Κ. Ἀμαντος ἀγγέλλει ἐπισημῶς τὸν θάνατον, διαρκουσῶν τῶν θερινῶν διακοπῶν τῆς Ἀκαδημίας, τῶν ἀντεπιστελλόντων μελῶν αὐτῆς Ἑλένης Ἀντωνοπούλου ἐν Βελγίῳ καὶ τοῦ Δημητρίου Πασχάλη ἐν Ἀνδρῶ ἱστορήσας τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τῶν ἐκλιπόντων διὰ τῶν ἐξῆς:

Μετὰ λύπης ἔχω νὰ ἀναγγείλω τὸν θάνατον δύο ἀντεπιστελλόντων μελῶν τῆς Γ' τάξεως τῆς Ἀκαδημίας, τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Ἀντωνοπούλου καὶ τοῦ Δημητρίου Πασχάλη. Ἡ Δις Ἑλένη Ἀντωνοπούλου καθηγήτρια τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἐν Βρυξέλλαις ἐξελέγη μόλις τὸν Μάρτιον τοῦ 1940 καὶ ἀπέθανε τὸ 1944. Ὁ Πασχάλης ἐξελέγη τὸ 1929 καὶ ἀπέθανε τὸ 1944.

Ἡ Δις Ἑλένη Ἀντωνοπούλου ἀνήκει εἰς τοὺς Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς εὐφυΐας των καὶ τῆς μεγάλης ἐργατικότητός των κατέλαβαν ἐπιφανῆ θέσιν εἰς τὸν διεθνῆ ἐπιστημονικὸν κόσμον καὶ ἔδρας εἰς ξένα πανεπιστήμια. Ὅλοι οὗτοι οἱ Ἑλληνες εἶναι ἄξιοι ἰδιαιτέρας τιμῆς ἐκ μέρους μας καὶ δι' αὐτὸ ἡ Ἀκαδημία ἔπραξεν ἔργον ἐθνικὸν καὶ ἀξιέπαινον ἐκλέξασα τὴν Δίδα Ἀντωνοπούλου ἀντεπιστέλλον μέλος αὐτῆς. Ὅταν συλλέξωμεν πληροφορίας περὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔγιναν καθηγηταὶ εἰς ἀμερικανικὰ Πανεπιστήμια, πρέπει νὰ σπεύσωμεν νὰ τιμήσωμεν καὶ τοὺς κυριωτάτους ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ.

Ἡ Δις Ἀντωνοπούλου διὰ πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν ἱστορίαν ἀνῆλθε τοὺς διαφόρους βαθμοὺς τῆς πανεπιστημιακῆς σταδιοδρομίας μέχρι τῆς τακτικῆς καθηγεσίας. Πλὴν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας μεγάλη εἶναι καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Δίδος Ἀντωνοπούλου εἰς τὴν κοινωνιολογικὴν νομοθεσίαν τοῦ Βελγίου. Ὑπῆρξε τεχνικὴ σύμβουλος τῆς Βελγικῆς Κυβερνήσεως καὶ μέλος ἐπιτροπῶν καὶ ὀργανώσεων κοινωνικῆς προνοίας καὶ ἡ ἐργασία τῆς εἰς τὸ πεδίου τοῦτο ὑπῆρξεν ἐπίσης ἐξαιρετικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνέθηκεν εἰς τὴν Δίδα Ἀντωνοπούλου νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύσῃ εἰς διαφόρους συνδιασκέψεις καὶ ἔπραξε τοῦτο ἡ Ἀντωνοπούλου μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανείας. Δυστυχῶς ἡ Δις Ἀντωνοπούλου δὲν ἔμελλε νὰ διατελέσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ νὰ συνεργασθῇ εἰς τὰ περιοδικὰ αὐτῆς.

Ὁ Δημήτριος Πασχάλης ὑπῆρξεν ὁ λαμπρὸς τύπος τοῦ αὐτοδιδάκτου ἱστορικοῦ, ὅπως ἦσαν παρ' ἡμῖν πολλοὶ λόγιοι, ὁ Σάθας, ὁ Ἀθ. Παπαδόπουλος, Κεραμεὺς καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὡς διοικητικὸς ὑπάλληλος, ὡς νομάρχης, ἐγνώρισε διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ αὐτοψία τῆς χώρας προεκάλεσεν εἰς αὐτὸν τὸ ἱστορικὸν καὶ λαογραφικὸν ἐνδιαφέρον. Εἰδικώτερον ἠσχολήθη μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ λαογραφίαν τῆς πατρίδος του Ἀνδρου καὶ τῶν Κυκλάδων καὶ συνέγραψε πλῆθος μελετῶν. Ἐκ τῶν γενικωτέρων του ἐργασιῶν θέλω νὰ ἀναφέρω τὴν εὔρεσιν καὶ ἐκδοσιν περὶ παραλλαγῆς «τῶν δέκα λόγων» τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα, ἡ ὁποία συνεπλήρωσε τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἐκ τοῦ Μεσαίωπος ἀκριτικὰ ποιήματα. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ Πασχάλη ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἱστορίας ὑπῆρξεν ἀμείωτος μέχρι

τῆς τελευταίας του στιγμῆς. Ἀπεδείχθη πολὺ ἐπιτυχῆς ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀκαδημίας νὰ τιμῆσθαι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἰδρύσεώς της, ἤδη τὸ 1929, τὸν Δ. Πασχάλην ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος καὶ νὰ δεῖξῃ οὕτω τὴν μεγάλην σημασίαν ποὺ ἔχουν αἱ κατὰ ἐπαρχίας εἰδικώτεροι ἔρευναι διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς γενικωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

Τὸ πρόσεδρον μέλος τῆς Ἀκαδημίας κ. Ἐπ. Θωμόπουλος κατέθεσε δύο λευκώματα περιλαμβάνοντα 81 πίνακας (συνθέσεις) καὶ παρουσίασε 4 ἔξ αὐτῶν ἐν πρωτοτύπῳ εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω σήμερον δύο λευκώματα περιέχοντα 81 ἔργα μου (μελέτας καὶ συνθέσεις), ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πενήκοντα ἔξ εἶναι ἐλαιογραφαίαι μὲ θέματα ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπαίθρου, τὰ δὲ ὑπόλοιπα εἴκοσι πέντε φανταστικαὶ συνθέσεις ἐκτελεσθεῖσαι μὲ ἔγχρωμα μολύβια. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ παρουσιάσω αὐτὰ ταῦτα τὰ ἔργα μου, τοῦτο δὲ χάριν τῆς γενικῆς ἐντυπώσεως ἔξ αὐτῶν, ἡ ὁποία, ὡς ἐμφανίζονται διὰ τῶν λευκωμάτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι πλήρης διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: 1) διότι, ὅσον καλαὶ καὶ ἂν εἶναι αἱ φωτογραφαίαι, δὲν δύνανται νὰ ἀποδώσουν τὸ χρῶμα, ἤτοι τὸ σημαντικώτερον στοιχεῖον ἐνὸς τοπεῖου καὶ 2) διότι δὲν ὑπάρχει τὴν στιγμὴν αὐτήν, λόγῳ τῶν περιστάσεων, κατάλληλον φωτογραφικὸν ὕλικόν.

Πάντως, τὰ λευκώματα ταῦτα, καὶ ὡς ἔχουσιν ἀκόμη, χρησιμεύουν ὡς ἀρχεῖον τῶν ἔργων μου, τὸ ὁποῖον τηρεῖται ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἐπίσης ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τέσσαρας συνθέσεις μου προσφάτως ἐκτελεσθεῖσας, ἐμπνευσμένας ἀπὸ τὴν ποιμενικὴν καὶ μυθικὴν Ἑλλάδα.

Τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι συνθέσεις, κατὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως, πολυαριθμῶν σπουδῶν μου τῆς Ἑλληνικῆς ὑπαίθρου, τῶν ὁποίων μίαν σειρὰν ἠξιώθην νὰ παρουσιάσω πρὸ τῆς σοφῆς ὀμηγύρεώς σας πρὸ μηνῶν.

Ἡ πρώτη ἔξ αὐτῶν, μεγέθους 2.60 μ. εἰς πλάτος καὶ 1.00 μ. εἰς ὕψος, φέρει τίτλον «Γιὰ τὰ Λειβάδια». Εἶναι πρῶτῃ. Αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου κτυποῦν τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφὰς τοῦ Χέλμου. Εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον, μία νεαρὰ χωρική, ὀδηγοῦσα εἰς τὴν βοσκὴν τὸ μικρὸν ποιμνιὸν της, βαδίζει γνέθουσα ἀπορροφημένη εἰς τὸ ἔργον της. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐπεζήτησα νὰ ἀποδώσω τὴν ὄραν τῆς ἡμέρας, τὴν ἀτμώδη ἀτμόσφαιραν, τὸ χειμερινὸν τοπεῖον. Καὶ μέσα εἰς αὐτό, τὴν ἱερότητα τῆς ἐκκινήσεως πρὸς τὸν καθημερινὸν μόχθον μιᾶς μικρᾶς ποιμενίδος.

Ἡ δευτέρα σύνθεσις, τοῦ αὐτοῦ μεγέθους πρὸς τὴν πρώτην, ὀνομάζεται «Θεοκρίτου εἰδύλλιον». Τὸ βάθος κλείεται ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν καὶ χιονοσκεπῆ Ὀλενὸν, τὸν ὁποῖον καταυγάζει ὁ ἀνατέλλων ἥλιος. Τὸ πρῶτον ἐπίπεδον, ὅπου ἐκτυλίσσεται ἡ σκηνὴ εὐρίσκεται εἰς τὴν σιάν. Μία καθημένη ἐπὶ βράχου ποιμενίς, αὐστηρὰ ὡς ἀρχαία Θεότης, συνομιλεῖ μὲ τὸν πρὸ αὐτῆς μὲ ὕψος ὑποταγῆς ἱστάμενον ποιμένα. Τὰ πρόβατα ἀναμένουν ἡσυχὰ γύρω των, πρὶν συνεχίσουν τὸν δρόμον των πρὸς τοὺς λειμῶνας. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἐκτὸς τῶν προβλημάτων συνθέσεως διὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ ἀφηγηματικοῦ μέρους, εἶχον νὰ ἐπιλύσω τὸ πρόβλημα